

ש: למי נותנים כספי מעשר כספים?
ת: לאלה שהם בבחינת די מחסורו אשר יחסר לו, ולכן אם יש נזקק מצריך מימון גבוה לאשפוז, יש לתת לו. וכן לצורך נישואין (לאו דווקא באולם), אם אין לו, ורבנים בדקו את הצרכים ואישרו. וכן יתומים ואלמנות שאין להם די מחסורם אחר קבלת הביטוח וכיו"ב.

ש: אני נוהג להפריש מעשר כספים מידי חודש. האם אני יכול לקנות מגילת אסתר כשרה ולשלמה מכספי מעשר כספים. השאלה נובעת מעצם גובה המחיר והאם ראוי להוציא על מגילה? מנגד, מגילה הינה דבר הכרחי וקרה לי כבר פעמיים (פעם אחת שהייתי בבית חולים והייתי זקוק למגילה כשרה) שנזקקים דווקא למגילה כשרה לצאת ידי חובה. ספק נוסף שעולה - האם ראוי כספים אלו וישקעו בדבר שימוש פנעם בשנה?

ת: לא כל הפוסקים מסכימים שאפשר לייעד כספי מעשר לצורך מצוות, וכל שכן למצווה שקיומה הוא אחת בשנה. אבל אם ספרי הקודש שנקנו בכספי מעשר מיועדים לאברכים ולנזקקים, הדבר אפשרי. וכך גם ניתן לקנות מגילת אסתר כשרה, אם בעליה לא רק ישתמש בה הוא ובני ביתו, אלא ישאילנה כדי שיקראו בה לצורך נזקקים או חולים סיעודיים וכיו"ב.

ש: אני נוהג להתפלל רבות בשטילבך, כעת מבקשים מהמתפללים לשלם דמי חבר שנתיים על בסיס וולונטרי, האם אפשר לשלם זאת מכספי מעשר כספים?
ת: אפשר. משום שכספים אלו מושקעים לצרכים של בית הכנסת, שמשרת כל הבאים אליו, לרבות עניים, שבוודאי אין להם כסף לדמי חבר.

ש: בשעה טובה נולד לנו בן. בברית שעשינו קיבלנו מתנות וכסף. שאלתי היא האם צריך להפריש מעשר מכסף זה שהתקבל?

ת: צריך אני להקדים לך תדומה בדין מעשר כספים. דע, שאין בדיני תרומות ומעשרות מעשר שנקרא מעשר כספים. כי בדיני תרומה אמורים רק לגבי יבולים מעולם הצומח: תרומה גדולה ומעשר ראשון, ומעשר שני, וגם מעשר עני. וכן יש מעשר בהמה, מן הבקר ומן הצאן.

זאת ולא יותר. מעשר כספים הורתו ולידתו מהנהגה טובה שנהגו או הנהיגו בדין מצוות צדקה, 'די מחסורו אשר יחסר לו'. כלומר, כשבא עני נזקק לקיום, מצווה כל אחד מאתנו לקיימו, לתת לו די מחסורו אשר יחסר לו. אבל אנו צריכים להיזהר, שאנו הנותנים לא נתדלדל מנכסינו, ונהיה עניים בגלל תמיכתנו המופרזת בעניים. לכן גם חז"ל קבעו מידות לנתינה, עד חומש בנכסי הנותן - מצווה מן המובחר. ועד עשירית מנכסי הנותן - מידה בינונית. ולמידה הבינונית היו שקראו לה "מעשר כספים", בגלל שהנהיגו להפריש מעשר מן ההכנסות, גם כשאין עני נזקק לפנינו, ומכספים אלו נותנים לעניים השונים. אולם יש בהנהגה זו דבר טוב, אבל גם בלבול מושגים, משום שאדם למד מכן, שרק מהכנסות האדם חייב לתת מעשר כספים, ואינו כן, החובה היא מן הנכסים דייק הסיב, לשון הרמב"ם. מתנות עניים, ז, ה, ופיהמ"ש, פאה, א, א. ממונו, כלומר, אפילו שאדם לא הרוויח באותו חודש כלום, דהיינו לא היו לו הכנסות, אם יבוא עני נזקק, שצריכים לתת לו די מחסורו, יצטרך בעל הנכסים, גם זה שלא היתה לו באותו חודש הכנסה, לתת לאותו עני, עד עשירית מנכסיו. ולכן, אין הבדל מהו המרכיב של הנכסים, הכנסות, או ירושות, או מתנות.

ש: אני ואשתי מרוויחים בממוצע 6300 ₪ מתוכם מתקזזות הוצאות מחיה ומעון לילדה נשאר אלא חסר, אך ברצוננו כן לתת סכום מסוים למעשר מלבד מצוות הצדקה שאנו נותנים. כמה ניתן לתת ומה מותר לעשות עם כספי מעשר האם ניתן לקנות מצוות בבית הכנסת או ספרי קודש וכד'.

ת: אמנם גם העני מצווה לתת צדקה, אבל מעט, ובהזדמנות כשיש לו. ולא שיפריש מעשר, כשאין לו, כי אסור לו להעני עצמו, באופן שהוא יצטרך לבריות. לפי התיאור שלך, הנך פטור ממעשר כספים ולתת צדקה. אבל אפשר שמתוך הוצאות המחיה שלכם, יש לבדוק, אם בזמנים מסוימים ההוצאות מוגזמות וניתן להצטמצם ולתת צדקה ותבוא עליכם ברכה. מעשר כספים יש לתת לנזקקים.

מספר שאלות בנושא מעשרות: רציית בבקשה לדעת האם אוכל להחשיב משניות שקייתי לאבי כמעשר? חשוב לציין שגם אני אקרא בהן בלי נדר כאשר אתארח אצל הורי בשבתות, מכאן נגזרות שאלות נוספות האם ניתן לקנות בכספי מעשר ספרי קודש לביתי? בנוסף ישנה שאיפה בעזרת ה' למצוא חדרון למטרת לימוד שלי ושל חברי, האם מותר עפ"י ההלכה לעשר למטרה זו בהנחה שאני אהיה חלק ממקום זה, אין בזה חשש שבעצם אני מעשר לעצמי?

מספר שאלות בנושא מעשרות: רציית בבקשה לדעת האם אוכל להחשיב משניות שקייתי לאבי כמעשר? חשוב לציין שגם אני אקרא בהן בלי נדר כאשר אתארח אצל הורי בשבתות, מכאן נגזרות שאלות נוספות האם ניתן לקנות בכספי מעשר ספרי קודש לביתי? בנוסף ישנה שאיפה בעזרת ה' למצוא חדרון למטרת לימוד שלי ושל חברי, האם מותר עפ"י ההלכה לעשר למטרה זו בהנחה שאני אהיה חלק ממקום זה, אין בזה חשש שבעצם אני מעשר לעצמי?

מספר שאלות בנושא מעשרות: רציית בבקשה לדעת האם אוכל להחשיב משניות שקייתי לאבי כמעשר? חשוב לציין שגם אני אקרא בהן בלי נדר כאשר אתארח אצל הורי בשבתות, מכאן נגזרות שאלות נוספות האם ניתן לקנות בכספי מעשר ספרי קודש לביתי? בנוסף ישנה שאיפה בעזרת ה' למצוא חדרון למטרת לימוד שלי ושל חברי, האם מותר עפ"י ההלכה לעשר למטרה זו בהנחה שאני אהיה חלק ממקום זה, אין בזה חשש שבעצם אני מעשר לעצמי?

מספר שאלות בנושא מעשרות: רציית בבקשה לדעת האם אוכל להחשיב משניות שקייתי לאבי כמעשר? חשוב לציין שגם אני אקרא בהן בלי נדר כאשר אתארח אצל הורי בשבתות, מכאן נגזרות שאלות נוספות האם ניתן לקנות בכספי מעשר ספרי קודש לביתי? בנוסף ישנה שאיפה בעזרת ה' למצוא חדרון למטרת לימוד שלי ושל חברי, האם מותר עפ"י ההלכה לעשר למטרה זו בהנחה שאני אהיה חלק ממקום זה, אין בזה חשש שבעצם אני מעשר לעצמי?

מספר שאלות בנושא מעשרות: רציית בבקשה לדעת האם אוכל להחשיב משניות שקייתי לאבי כמעשר? חשוב לציין שגם אני אקרא בהן בלי נדר כאשר אתארח אצל הורי בשבתות, מכאן נגזרות שאלות נוספות האם ניתן לקנות בכספי מעשר ספרי קודש לביתי? בנוסף ישנה שאיפה בעזרת ה' למצוא חדרון למטרת לימוד שלי ושל חברי, האם מותר עפ"י ההלכה לעשר למטרה זו בהנחה שאני אהיה חלק ממקום זה, אין בזה חשש שבעצם אני מעשר לעצמי?

מספר שאלות בנושא מעשרות: רציית בבקשה לדעת האם אוכל להחשיב משניות שקייתי לאבי כמעשר? חשוב לציין שגם אני אקרא בהן בלי נדר כאשר אתארח אצל הורי בשבתות, מכאן נגזרות שאלות נוספות האם ניתן לקנות בכספי מעשר ספרי קודש לביתי? בנוסף ישנה שאיפה בעזרת ה' למצוא חדרון למטרת לימוד שלי ושל חברי, האם מותר עפ"י ההלכה לעשר למטרה זו בהנחה שאני אהיה חלק ממקום זה, אין בזה חשש שבעצם אני מעשר לעצמי?

מספר שאלות בנושא מעשרות: רציית בבקשה לדעת האם אוכל להחשיב משניות שקייתי לאבי כמעשר? חשוב לציין שגם אני אקרא בהן בלי נדר כאשר אתארח אצל הורי בשבתות, מכאן נגזרות שאלות נוספות האם ניתן לקנות בכספי מעשר ספרי קודש לביתי? בנוסף ישנה שאיפה בעזרת ה' למצוא חדרון למטרת לימוד שלי ושל חברי, האם מותר עפ"י ההלכה לעשר למטרה זו בהנחה שאני אהיה חלק ממקום זה, אין בזה חשש שבעצם אני מעשר לעצמי?

אור ההליכות

הליכות עם ישראל עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליון חודש **כסלו** התשע"ב

גליון מס' 49

צדק חברתי במשפט התורה

מ"ר הר"ג רצון ערוסי שליט"א

נדרשו בקודש מידי שנה בשנה בעזרת השם יפתח השנה הכנס העולמי למשפט התורה מחזור ה-21 בתאריכים ב' ד סלו (28-30/11/11) במלון 'רמדה' בירושלים עיה"ק אשר יעסוק בנושא: "צדק חברתי במשפט התורה" מהיבטיו השונים אשר יועברו ע"י טובי הרבנים והדיינים והמשפטיים. אולם ההרצאות יהא פתוח לציבור הרחב הרוצה להחכים בנושא זה ואשר יתרום לתהודת ציבורית ולמינוף חכמת משפט התורה. משום כך ראינו הפעם להתיחס מעל במה זו ולענת בדוגמא אחת מיני רבות בנושא זה בדבר "חופש העיסוק והתחרות העסקית" על מנת שנוכל לבוא ולהחכים בימי עיון אלו.

התומכות בחופש המסחר והעיסוק ואשר כאמור כולן מבוקרות בכללי הגבלה מטעמי הגינות, ולא כאן המקום לפורט. אולם ראוי לציין את יסודותיה של גישה הלכתית זו. ואכן איסור הסגת גבול על כל כללי יש בו הרבה הלכות המגינות על מוסרו והגינותו של האדם כדי שלא יהא רשע ולא רק שהזולת לא יפגע. זוהי הגישה ההלכתית בהרבה תחומים משפטיים. כי ההלכה חותרת שהאדם יהא מוסרי והגון, ומישוא כזה יש להגנה גם על הנפגע הפוטנציאלי. בכך עלו בידינו הגנה על זכויות הזולת, ושמירת הגינותו של כל אדם.

לאור דברים אלו נבין את תשובתו המאלפת של הרב יאיר בכרך (שו"ת חות יאיר קסג), בחבורת מוכרי כסות שקבעו עיתים לתורה בכל יום, והם תקנו "שכל המשפטים שיפלו בין איש לרעהו, מבני חבורה מענין הסגת גבול בענין המכירה יבואו לדון בפני רבם". אולם בשל התרבות הסכסוכים וריבוי הוצאות משפט ואבדן זמן התדיינות "מלבד הנסתרות שלא נגלה לרעהו מה שהסיג זה גבולו" הם הסכימו להתיר ביניהם הסגת גבול בכל אופן שתהיה ושכל אחד ימחל לרעהו על כך.

ואכן ככל גדול הוא בדיני ממונות, כל שנאי שבממון הוא בר תוקף, לכן לכאורה תקנת בני החבורה הנ"ל בת תוקף. אולם הר"י בכרך ראה בהסכמה זו נסיון לעקור את איסור הסגת גבול, וקבע כי אין תוקף לתקנה זו, ואף אם תהא התקנה לזמן מוגבל, כי אותם בני חבורה יורגלו לדרכי רשע, והדבר מירשם לשחיתות פסוק הדמים שביניהם ואין מחוסרים אלא קנין. אבל אם מחוסרים עדין הפסיקה שהמוכר רוצה בכך, והקונה רוצה יותר בזול, מותר לאחר לקנותו, בין אם המוכר גוי או ישראלי.

ובאמת שיש הלכות רבות

- המרכז העולמי למשפט התורה
- בית מדרש לדיני ממונות
- מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם
- מכון מנהגי העדות בישראל
- שיעורי תורה תלמוד תורה וכולל אברכים
- שבתות עיון וירחי כלה
- מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו
- קרנות מחקר עדוד וחסד
- ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכרה של המנוחה מרת פנינה ע"ה בת שושן ובשירה ה'י'ו

הליכות עם ישראל - עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

שמחים להודיע על קיום **ירחי כלה חורף** בהשתתפות: מורנו ורבנו הר"ג רצון ערוסי שליט"א רבה של קרית אונו חבר מועצת הרה"ד לישראל ויו"ר הליכות עם ישראל ובהשתתפות הרה"ג אברהם שמן שליט"א חבר בית הדין ברחובות בהנחיית: הרב אבשלום עדן יצ"ו

שתתקיים א"ה מיום רביעי ועד מוצש"ק בתאריך כ"ה-כ"ח סלו תשע"ב (21-24.12.11) במלון "גרדינה נצרת" המשקיף על הנוף המרהיב של עמק יזרעאל

בהשתתפות רבנים ומרצים נוספים **תוכנית עשירה ומנוגנת** **בשר גלאט בהכשר הרב מחפוד - משגיח צמוד** **נותרו חדרים בודדים** *

לפרטים והרשמה ב-☎: ישראל 050-5562209, הרב אבשלום עדן - 050-6576417

מחפש אתגר?
רוצה להרוויח 2000 ₪ בפחות משעה?
היכונו היכונו!
למבחן הארצי בהלכות ברכות לרמב"ם ע"פ פירוש מ"ר הרה"ג יוסף קאפח זצ"ל ע"פ הספר "ברכת משה". פרסי יקרי ערך לזוכים. פרסי נוחמים לכל משתתף. המבחן יתקיים בכמה מוקדים ברחבי הארץ, שימו לב לפוסטמים. להרשמה ופרטים נוספים: מכון מש"ה, טל' 03-5351119

המבחן נערך לזכר ר' שלום בדיחי נע"ג

נא לשמור על קדושת הגיליון * אין לקרוא בזמן התפילה * שבת שלום ומבורך

